

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת התנ"ך

חשוון תשע"ג

בס"ד

מפרט בחינת בגרות 2104 לשנת תשע"ג:

שנת תשע"ג, בהיותה שנת מעבר לתכנית החדשה, בנויה בדגם שמטרתו לסייע לכולנו להתרגל בנחת לתכנית החדשה ועקרוניתיה, וגם לעמוד בכבוד בדרישות בחינת הבגרות המתחדשת. מסמך זה מטרתו לסייע למורים להתארגן בין הוראה והכנה לבגרות.

חלק א': תכנית הלימודים המחייבת לקראת בחינה בשנת תשע"ג

חלק ב': מפרט הבחינה 2104 לשנת תשע"ג, כולל חלוקת המבחן והניקוד.

חלק ג': דוגמא לשאלות מחלקי המבחן השונים.

לאורך השנה נציע דוגמאות לשאלות נוספות בדגם זה. נשמח לקבל הצעות גם ממורים, על מנת להגדיל את המאגר של השאלות לדוגמא. בהצלחה לכולם,
מירי

חלק א': תכנית הלימודים בשנת תשע"ג

1. ספר במדבר:

פרקים ט"ו-ל"ב **ברמת עיון**. [שימו לב: לא נדרשת השנה ידיעת המבוא לספר במדבר או תוספת ברכת כהנים והמנורה. התוספות מפרק ל"ו ישולבו בתוך יחידת ההוראה של פרק כ"ז].

2. ספרי נביאים ראשונים:

שמואל ב', פרקים א'-כ'. [שימו לב: פרקים כ"א – כ"ד אינם נכללים בתשע"ג בתכנית הלימודים ובבחינה].
מלכים א' כולו, מלכים ב' פרקים א'-ב'.

חלוקת הפרקים בספרי שמואל ומלכים בין פרקים הנלמדים עיון לפרקים הנלמדים בבקיאות

פרקי עיון	פרקי בקיאות	
ה'–ז', ט"ו–כ'	א'–ד', ח'–י"ד.	שמואל ב'
ג', י"א–י"ב, י"ז–י"ט, כ"א	א'–ב', ד'–ו', י"ג–ט"ז, כ', כ"ב	מלכים א'
א'–ב'		מלכים ב'

חלק ב': מפרט המבחן:

המבחן יתקיים במתכונת של שאלון מחברת כאשר התלמידים נדרשים לענות את כל התשובות בתוך מחברת הבחינה (כפי שהיה בשאלוני 2104 בקיץ תשע"ב וגם בחורף תשע"ג).
אורך המבחן – 90 דקות.
למבחן ניתן להכנס עם תנ"ך שלם מסוגים שונים, ללא פירושי מילים. ניתן להכניס גם את ציר הזמן שחולק לתלמידים.

חלק א': ספר במדבר עיון (48%)

על התלמידים לענות על 4 שאלות מתוך 5, לכל שאלה - 12 נקודות.

חלק ב': נביאים ראשונים פרקי הבקיאות (24%)

על התלמידים לענות על 8 שאלות מתוך 10, לכל שאלה - 3 נקודות.

חלק ג': נביאים ראשונים פרקי העיון (28%)

על התלמידים לענות על 2 שאלות מתוך 3. לכל שאלה - 14 נקודות.
שימו לב: גם בחלק זה יכולות להיות שאלות ברמת בקיאות על פרקי העיון.

חלוקה פנימית של רמת הדרישה במבחן:

א. כ 80% מן המבחן יעסוק בפשט הפסוקים ובתוכן הנלמד כפי שהופיע ביחידות ההוראה שבאתר ללמוד וללמד.
ב. עד 20% מן המבחן יורכב משאלות הדורשות יישום מעבר לנכתב ביחידות ההוראה. למשל, השוואה לכתוב מספר אחר, השוואת פרשן שלא נלמד, הכללה של הנלמד מעבר לנכתב ביחידת ההוראה, הסקת מסקנות וכדומה.

מבנה השאלות:

שאלות בעיון בספר במדבר:

השאלות יכללו שני סוגים שני ידע:

- קריאת פשטות הכתובים והכרת התכנים המופיעים ביחידות ההוראה: במבחן יינתן דגש על ידיעת פשטות הכתובים ותכני יחידות ההוראה.
- פרשנות: התלמידים צריכים להכיר את הפירושים המופיעים ביחידות ההוראה. בדרך כלל התלמיד יתבקש לענות על פי אחד מן הפירושים שלמד ולא יחוייב לשייך את הפירוש לפרשן מסוים.
כאשר מדובר בהתייחסות לפירוש מסוים שהופיע ביחידת ההוראה, יינתן ציטוט חלקי של הפירוש על מנת לסייע לתלמידים להיזכר, ואולם יתכן כי השאלה תהיה על חלק של פירוש שלא יופיע בטופס הבחינה, והתלמיד יידרש לדעת אותו מיחידות ההוראה.
הערה: בעתיד יסומנו חלק מפירושי רש"י ביחידות ההוראה בסימון מיוחד, ועל אלו ניתן יהיה לשאול בהמשך: מה מפרש רש"י? - לא יידרש בבחינה בקיץ תשע"ג.

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת התנ"ך

שאלות בקיאות בנביאים ראשונים

בחלק זה של המבחן התלמידים יישאלו על הפרקים מספרי שמואל ומלכים הנלמדים בבקיאות. השאלות בחלק זה תהיינה קצרות וללא חלקי משנה (ראו דוגמאות) . בחלק זה של המבחן לא יופיעו מראי מקום. בחלק זה של המבחן תהיה גם שאלה בנושא ציר זמן, שתדרוש מן התלמיד התייחסות לסדר האירועים כפי שהוא מופיע בתנ"ך. **השנה** לא תהיה שאלת מפה , אלא שאלת ציר זמן.

שאלות עיון בנביאים ראשונים

השאלות על התכנים שנלמדו יכללו את ידע הבא :

1. **קריאת פשטות הכתובים והכרת התכנים המופיעים ביחידות ההוראה** : במבחן יינתן דגש על ידיעת פשטות הכתובים ותכני יחידות ההוראה
2. **ידיעת התכנים המופיעים ביחידות הלימוד** : בשאלות אלו לא יידרש התלמיד לזכור פרשן מסוים (כפי שהונחו המורים בהוראת עיון בנביאים ראשונים). הדרישה תהיה להבין את האירועים ולפרש את הדברים שנלמדו בדרך המעוגנת בפרשנים.

מפרט זה הוא ניסיוני ומיועד לתשע"ג בלבד.

נשמח לשמוע תגובות והערות וכדרכנו, נעזר בכל אלו על מנת לשפר ולקדם בשנים הבאות.

חלק ג': דוגמא לשאלות מבחן 2104:

חלק א': במדבר - עיון (12 נקודות)

1. פסח שני, במדבר, פרק ט', פסוקים א-יז

א. "לְמַעַן נִגְרַע לְבַלְתִּי הַקָּרִיב אֶת קַרְבְּן ה' בְּמַעַדוֹ" (פסוק ו).

(1) מה הייתה הסיבה שאנשים אלו לא יכלו להקריב את קרבן הפסח במועדו במדבר? (1 נק')

(2) כתוב שני סוגי אנשים המקריבים את קרבן פסח "בַּחֲדָשׁ הַשְּׁנִי". (2 נק')

(3) כתוב בקצרה שני פרטים הלכתיים בהם דיני "פסח שני" שונים מדיני "פסח ראשון". (4 נק')

פסח ראשון	פסח שני

ב. (1) ' מגלגלים זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב', כיצד כלל זה בא לידי ביטוי בפרשתנו? (2 נק')

(2) "עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם" – פס' ח'.

רש"י אומר על משה: "כתלמיד המובטח לשמוע מפי רבו". מה ניתן ללמוד על דרגת נבואתו של משה ממקרה זה? (1 נק')

ג. "וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח:" פסוק ד'.

עיון בפסוק ד' ובדברי רש"י: וידבר משה וגו' - מה תלמוד לומר? והלא נאמר (ויקרא כג, מד) 'וידבר משה את מועדי ה', אלא כששמע פרשת מועדים מסיני, אמר להם, וחזר והזהירם בשעת מעשה.

(1). מהו הקושי בפסוק שמעלה רש"י? (1 נק')

(2). הסבר מהו 'בשעת מעשה'? (1 נק')

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת התנ"ך

חלק ב': נביאים ראשונים - בקיאות (לכל שאלה 3 נקודות) (שימו לב כי לא יופיעו מראי מקום.)

1. סדר על פי סדר ההתרחשות את המאורעות הבאים :
אדוניה מבקש למלוך, מרד ירבעם, מרד אבשלום, מלוכת איש בושת
2. א. מדוע באה בת שבע לפני דוד בעת זקנתו? ב. מי יעץ לה להגיע לדוד?
3. א. מי בישר לדוד על מות שאול ב. מדוע הרג אותו דוד?
4. א. היכן מלך דוד בשבע שנות מלכותו הראשונות? ב. ועל מי הוא מלך שם?
5. מי אמר למי ובאיזה הקשר : "יקומו נא הנערים וישחקו לפנינו"? מה קרה לנערים?

חלק ג': נביאים ראשונים עיון (14 נקודות)

1. מרד אבשלום (שמואל ב' פרקים ט"ו – כ"א)

- א. העוזרים לדוד בזמן מרד אבשלום (פרקים ט"ו – י"ז): (5 נק')
- דוד בברחו מירושלים מפני אבשלום פוגש אנשים רבים המבקשים לעזור לו :
- (1) הבא דוגמא אחת לאנשים שדוד שולח בחזרה לירושלים :
- מי האיש / האנשים _____
- מדוע דוד שלח אותם חזרה לירושלים :
- _____
- כיצד יכלו לעזור לו משם : _____
- _____
- (2) דוד ואנשיו זוכים לעזרה בדרכם לעזרה מאנשים שונים. הבא דוגמא אחת למי שעזר להם ובמה עזר.
- _____

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת התנ"ך

ב. עצות אחיתופל וחושי לאבשלום (פרק י"ז) (6 נק')

(1) ציין והסבר שני אמצעים בהם נוקט חושי כדי לשכנע את אבשלום להעדיף את עצתו על פני עצת אחיתופל. (2 נק')

---

(2) מהי "הסיבות הכפולה" בקבלת אבשלום את עצת אחיתופל? (3)

ג. דרכי פעולתו של דוד : (3 נק')

בבריחתו מפני אבשלום פועל דוד בשתי דרכים : האחת- מתוך קבלת הדין ובטחון שה' הוא המביא עליו את האירועים, והשנייה- מתוך השתדלות אנושית להצליח במאבקו נגד אבשלום.
באיזו משתי הדרכים פעל ביחס לשמעיה בן גרא? נמק את תשובתך.

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת התנ"ך

תשובון:

חלק א' במדבר

פסח שני:

א. (1) מפני שהיו טמאים בזמן הקרבת קרבן פסח בזמנו.

(2) הטמאים לנפש, והנמצאים בדרך רחוקה.

(3)

פסח ראשון	פסח שני
י"ד בניסן	י"ד באייר
7 ימים	יום אחד
איסור חמץ	אין איסור חמץ
אין מוציאין אותו חוץ לחבורה מביאים עימו חגיגה יכול להיעשות בטומאה, אם רוב הקהל טמא טעון הלל באכילתו	מוציאין אותו חוץ לחבורה אין מביאים עמו חגיגה אינו יכול להיעשות בטומאה אינו טעון הלל באכילתו

ב. (1) בזכות בקשתם של הטמאים לקיים את הפסח, נתנה מצוות פסח שני.

(2) שמשה יכול לפנות לקב"ה ביזמתו בכל עת שירצה. (שימו לב שתת - סעיף זה נכלל ב-20% של

החומר שלא נלמד ומצופה בסעיף זה ליישם ידע והבנה 1 נק')

ג. (1) מדוע נאמר כאן שמשה מצווה את בני ישראל על הפסח עכשיו, והרי הדברים נאמרו כבר בסיני ונמסרו לישראל בפרשת המועדות.

(2) בזמן שיש לחוג את הפסח לראשונה. (שימו לב שסעיף ג' נכלל ב-20% של החומר שלא נלמד

ומצופה בסעיף זה ליישם ידע והבנה 2 נק')

חלק ב' נביאים ראשונים בקיאות

1. מלוכת איש בושת, מרד אבשלום, אדוניה מבקש למלוך, מרד ירבעם.

2. כדי ליידע אותו שאדוניהו תופס את המלוכה ולעודד אותו לקיים את שבועתו לה'. נתן הנביא יעץ לה לבוא אל דוד.

3. הנער העמלקי מבשר על מות שאול. דוד הרגו משום שלפי הודאתו של הנער הוא זה שהרג את שאול.

4. דוד מולך בחברון על שבט יהודה.

5. אבנר אמר ליואב. תוצאת המשחק היתה ששנים עשר הנערים מכל צד הרגו אלה את אלה.

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת התנ"ך

חלק ג': נביאים ראשונים עיון:

א. (1) צדוק ואביתר / חושי הארכי

כדי שיחזירו את ארון ה' / כדי שיהיה סוכן של דוד בירושלים

בכך שיעבירו אליו ידיעות דרך בניהם אחימעץ ויהונתן / בכך שיפר את עצת אחיתופל

(2) ציבא, האשה מבחורים, שובי בן נחש, מכיר בן עמיאל, ברזילי הגלעדי.

ציבא – הביא צידה ללוחמי דוד, האשה מבחורים – הסתירה את אחימעץ ויהונתן, שובי, מכיר וברזילי – הביאו צידה ללוחמי דוד.

ב. (1) זריעת פחד - חושי מדגיש את איכות הלוחמים של דוד ואנשיו.

הדגשת מרכזיותו של אבשלום - חושי מדגיש את המקום שיהיה לאבשלום בהצלחת המרד, שהוא יוביל את הנצחון על דוד ולא אחיתופל.

הצורך לכנס את כל עם ישראל – להבטיח את ההצלחה של המהלך.

(2) הפסוקים מעידים שמעם ה' היה הדבר שאבשלום יקבל את עצת חושי ולא את עצת

אחיתופל, אך אבשלום פועל בדרך עצמית של בחירת עצת חושי בגלל יתרונותיה בעיניו.

ג. כלפי שמעי דוד פועל בדרך של קבלת הדין מתוך אמונה ששמעי הוא שליח שה' לקלל אותו.

באמירתו לאבישי "הניחו לו ויקלל" רואים שהוא מקבל את הדין. (שימו לב שסעיף זה נכלל

ב-20% של החומר שלא נלמד ומצופה בסעיף זה ליישם ידע והבנה. 3 נק')